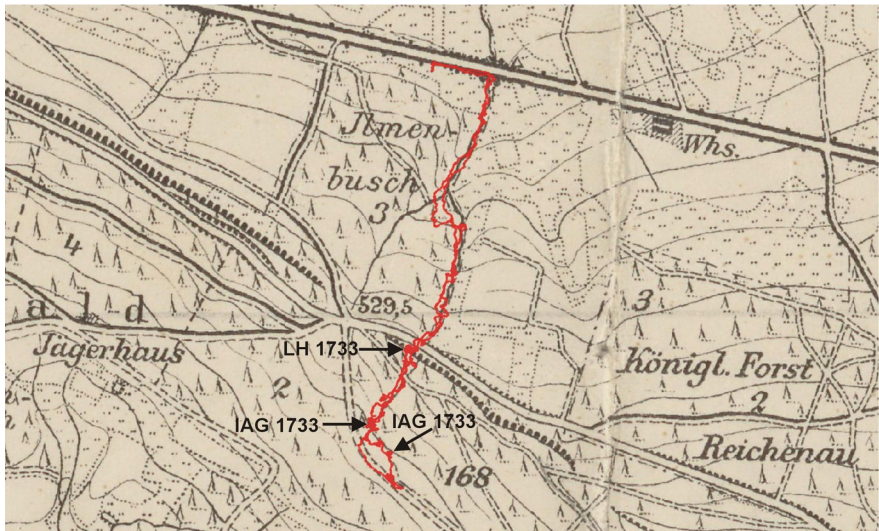

KAMIENIE „I.A.G. 1733” Z GRANIC KAMIENNEJ GÓRY

W lasach pomiędzy Kamienną Górą a Borównem przebiegała niegdys granica dóbr miejskich i klasztornych. 11 lutego 2020 roku wybraliśmy się, ja i mój syn Franciszek, na ekspedycję wzdłuż dawnej linii granicznej. Była to bardzo owocna wyprawa, gdyż owego dnia udało nam się odnaleźć aż trzy kamienie graniczne z 1733 roku. Pierwszy z nich posiadał inskrypcję „LH”, będące skrótem od „Landeshutter Herrschaft”, tak więc wyznaczał on granicę dóbr miasta Kamienna Góra. Z kolei dwa kolejne okazały się kamieniami cysterskimi.

Ilustracja 1: Naniesiony na mapę *Meßtischblatt* z 1907 roku ślad naszej wędrowki oraz strzałki wskazujące lokalizację odnalezionych kamieni granicznych. Źródło podkładu: mapa Landeshut, *Meßtischblatt* 3072, 1:25.000, 1907, [1].

Naszą wędrowkę zaczęliśmy od drogi krajowej 367, łączącej Kamienną Górę i Wałbrzych. Idąc wzdłuż potoku, płynącego na skraju dawnego lasu wiązowego¹ (niem. *Ilmen-busch*) doszliśmy do leśnej drogi, za którą natrafiliśmy na kamień graniczny z literami „LH” i datą 1733, którego nie będę w tym miejscu opisywał. Idąc w kierunku południowym staraliśmy się poruszać wzdłuż dawnej granicy położonego na zachodzie lasu miejskiego (niem. *Standwald*) oraz lasów klasztornych.

1 mapa Landeshut, *Meßtischblatt* 3072, 1:25.000, 1907, [1].

Ilustracja 2: Znalezione kamienie graniczne z 1733 roku: po lewej kamień północny, po prawej kamień południowy. Fotografia: Marian Gabrowski, luty 2020 roku.

W czasie naszej wędrówki odnaleźliśmy dwa cysterskie kamienie graniczne. Oba były dość trudne do zauważenia: wywrócone, porośnięte mchem i częściowo przykryte ściółką leśną. Ponieważ są to dwa bardzo podobne znaleziska, różniące się jedynie lokalizacją, dlatego też opiszę je łącznie, rozróżniał je będę jedynie za pomocą odmiennych określeń: kamień północny i kamień południowy.

Ilustracja 3: Inskrypcje „I.A.G. 1733” na kamieniu północnym (po lewej) i południowym (po prawej). Fotografia: Marian Gabrowski, luty 2020 roku.

Po odwróceniu każdego z opisywanych kamieni naszym oczom ukazywały się inskrypcje „I.A.G. 1733” (patrz ilustracja 3), tak więc odnalezione znaki ustawiono w 1733 roku na granicy ziem należących do opata krzeszowskiego Innocentego, gdyż monogram „I.A.G.” należy rozwinąć jako „Innocentius Abbas Grissoviensis”.

Wymiary kamienia północnego (południowego) to: szerokość 29 (28) cm, grubość: 19 cm, wysokość części obrobionej: 52 (60) cm; wysokość całkowita: 84 (90) cm; grubości południowego nie zmierzyłem.

Ilustracja 4: Porównanie wyglądu „czadrowskich” kamieni granicznych. Po lewej kamień północny, po środku kamień południowy; fotografie: Marian Gabrowski, luty 2020 roku. Po prawej kamień z kamiennogórskiej ulicy Karola Miarki; fotografia: Marian Gabrowski, wrzesień 2019 roku.

Widoczne jest podobieństwo opisywanych tu kamieni do znaku granicznego eksponowanego od wielu lat przy kamiennogórskiej ul. Karola Miarki; tamten granicznik ma rzekomo pochodzić z Czadrowa, co przy tak dużym podobieństwie (patrz ilustracja 4) wydaje się być informacją prawdziwą. Również jego wymiary są zbliżone: szerokość 28 cm, grubość: 19 cm, wysokość części obrobionej: 45 cm; wysokość całkowita: 92 cm.

Po odnalezieniu północnego kamienia wraz z synem postanowiliśmy pozostawić go w pozycji pionowej. Niestety kamienisty grunt nie ułatwiał nam zadania i wykonany przez nas dołek okazał się zbyt płytki, dlatego też słupek nie został ustawiony prawidłowo (patrz ilustracja 5). W przypadku kamienia południowego zabrakło nam czasu na jego wkopywanie i pozostawiliśmy go w stanie nienaruszonym.

Ilustracja 5: Po jego odnalezieniu kamień północny został przez nas ustawiony w pozycji niemalże pionowej. Fotografia: Marian Gabrowski, luty 2020 roku.

Współrzędne opisywanych tu znaków granicznych to odpowiednio dla kamienia północnego: N 50°46'42", E 16°04'28", dla południowego: N 50°46'40", E 16°04'30".

Naszą wędrówkę zakończyliśmy po dojściu do leśnej drogi, ponieważ po pierwsze brakowało nam już czasu, a po drugie dalszy odcinek granicy Kamienia Góra - Czadrów został przez nas sprawdzony już wcześniej, w czerwcu 2016 roku.

BIBLIOGRAFIA

1. mapa Landeshut, Meßtischblatt 3072, 1:25.000, 1907